

■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ ■ У Л А С С А М Ч У К

РОЗБИТА БОГИНЯ

О п о в і д а н н я

Л Ї В І В 1 9 3 4

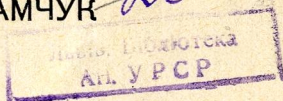

об 10

БІБЛІОТЕКА „ДАЖБОГ“ Ч. 1.

УЛАС САМЧУК

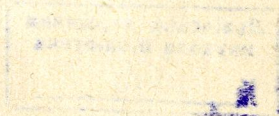
26.549.

РОЗБИТА БОГИНЯ

ОПОВІДАННЯ

~~ДЖЕЛСЕР~~

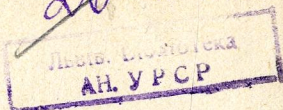
улач.

ЛЬВІВ 1933.

З друкарні „Бібльос“ у Львові, вул. Японська 7. Тел. 14-78.

20.549.

РОЗБИТА БОГИНЯ

Ш 5(2-Уа)5-644

Львівська державна
наукова бібліотека

№ _____

ВИ пам'ятаєте, мабуть, у своєму життю не одну весну чи осінь. коли душа ваша починала вагітніти, ширитися, мучити вас великим неспокоєм, готова що хвилини вирватися зі своїх берегів та обернутися в небувало могутню повінь.

І ви ставали тоді химерити. Ви прагнули визволитися з тісних обіймів чотирьох запліснявілих стін вашої обридливої кімнати та вирватися на широкий простір, щоб зухвало, з цигаркою в зубах, ступати через ліси, гори, степи і моря.

Боже, яке там п'янке повітря! А барви, а небо! А які хмари!

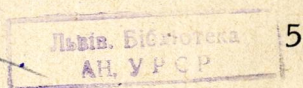
Таку осінь, признатися, пережив і я. Пережив не одну і не дві. Пережив їх кільканадцять але одна з них відрізняється від решти особливим виразом синіх очей, стрункістю постави і звинним плястичним танцем легких, в сандалах, ніг, по шелестючих відтинках клинового листу.

Калина тоді завчасу налилася. Вітри патлали золочені кучері садів закохано. Каштани розсипали своє насіння щиро, а дикий виноград на ганках і стріхах домів нагадував полім'ясту пожежу.

Все що говорили про мене мої знайомі — брехня. Я ніколи не був ненависником жінок. Я ніколи не кпився з них. Як також ніколи не нехтував їх гамірного сорокатоного товариства.

А те, що відзивався про них не досить чемно, що уникав (а це не значить нехтувати) їх зустрічі, що одразу, замість цигарки, почав курити коротку англійську люльочку і що нарешті не

26.549

радо зустрічався з деякими примірниками зухвалих белбасів на подобу Гриця Чорного, — це-ж, Боже мій, так природно і так зрозуміло.

Бо-ж ви лишень уявіть: — усі жінки, що за-слугують на цю ефімерну (даруйте за дикий вислів) назву, володіють переважно надто вишуканим погруддям, надто соковитими устами, переборщено п'яними очима з поглядом, від котрого зароджується і зріє в тобі кохання зі швидкістю тропічної епідемії. До того всі вони подібні то на крикливо цвітучу весну, то на жагучо пристрасне літо з чорними ягідьми і жовтим тяжким колосом, то знов на осінь з очима, у котрих тонуть і переливаються в луни тони жалібною скрипки, а в хвалдах золотої її габи шелестить тирса і зірваний лист діброви. Вони химерні мов діти, вибагливі, мов кокаїніст і жорстокі, мов звірі. Вони люблять гамір солодких слів, ляск оваційних оплесків, вирву музичних дисонансів, легіт таємничого обарвленого світла, полиск лякового взуття і дотик дбайливо голеної щоки.

Грає лиш танго, — вони звиваються зміями, гнуться дикими лозами, вються п'янючим хмелем. Коли люблять — вони кусають, мов пантери, жорстоко тиранять свою жертву і ллють при тому ріки пекучих сліз. І як?... Як ненавидіти їх? — тих котят, пантерок, тигриць? Як не бажати їх вибагливо-вишуканих туртур? Як не впитись міцним запахом грудей, чадом уст, музикою очей і волосся.

А мій приятель Гриць Чорний, власник величної, майже урочистої, постави і такогож баритону, іншої від мене про них думки. Назви, якими я оздобив тут прекрасну половину, замі-

нені у нього на „баб'є, дівчаточок, матеріал на коханок“. І він має на це право. Його всі знають як відчайного женофіла. Через його м'язисті руки за одну гільки весну проходить їх кілька і то самих гнучких і самих чорнооких. Коли він виступає на сцені повітового театру, стіни і вікна тремтять в унісон серцям красунь. Його опанцйовані твердою сліпучої білизни маніжкою груди родять так само легко громи, як жіночі уста поцілунки. І він сміливо жне заслужене дорідне жниво, повний віри і безпосереднього внутрішнього переконання в свою непереможну правоту.

Товариство? Так. Для нього воно самим Господом Богом створене. Риба у воді не почуває більшої насолоди, як мій шановний приятель у товаристві. Його всі кличуть зменшеними іменами. Його прізвиськом здоблять програми всіх без винятку забав повітового містечка. Його світлини переходять з рук в руки і тільки ледь помітні плямки на них, моглиб відхилити краєчок таємниці жагучих, ніким не підглянутих, відчужень, що разом з гарячими, мов пунш, устами, переносяться легким подихом на безчутливий папір.

І після того спробуйте, будь ласка, виставити щось рівнозначне від себе. Спробуйте, наприклад, захопити когось вашою скромною, надто екзотизованою особою, з нікчемним голосом, із носом, який може хіба конкурувати з клясичним носом шимпанза. Товариство для вас забобон, купа наоліяних ловеласів, що виставляють себе на показ разом з ляковими шлапаками і наймодернішими краватками. Вас мало цікавлять біжучі плітки. Ви не встигаєте вчасно підхоплювати останні дотепи пана „Сатирикону“. Ви настовбурчено, мов

кактус, поважні і кожний порожній фотель цілком пристойно відіграє вашу роль — члена блискучого товариства.

Одначе, підкреслюю, все це не значить, що я ненавиджу жінок. О, далеко ні! Моя коротка англійська люльочка найкращий тому доказ. Ви не раз помічали, як задав'якувато і цупко сторчить і підшкварує вона в моїх бездоганнях зубах. А голова моя... О, ні. Вона й не думає хилитися долу. Вона надто на добрих в'язах для того, щоб хилитися. Навіть мої черевики і потертий гумак зовсім достойно доповнюють цілість образу пензля модерного маляра, не страждаючого на вибагливість сюжету.

Рівнож ви глибоко помиляєтесь, коли вважаєте, що я „не люблю виступати“, що тичу себе у всяку діру, аби лиш з очей, що на забавах лізу в найбільшу гущу, топчусь по ногах, а після з глибокого темного кута люблюся лебединими грудьми Гриця Чорного та впиваюся вібруванням його демонічного голосу.

Ні. Сто раз ні! Ви мабуть не мали нагоди бачити мене в часі мого найбільшого піднесення, а тому звідки вам знати, які думи шугають в моїй, на зверх скромній голові, які лілеї квітнуть в моїх яскинях душі і що за кров обмиває моє маленьке, але пружне серце? Я рівнож і славу люблю. Люблю її пристрасно, свято і дарма недоріки Гриці так вперто намагаються своїми баритонами закричати мою любов до неї.

Правда, я ніколи не мав на собі білої твердої макітки, але це є найкращим показчиком мого безмежного нахабства вступати в бій з крохмальними традиціями добрих прачок та сальоно-

вих панів... Це мій мінус, розумію... Зате варто мені піднятися з міста на гори, пройти схилом по-під березовим гайком, минути каштанову алею до великого зрубу та зупинитися на так пам'ятній скелі, як у мене у всій своїй всемогутній красі виступає великий артист. Мені тоді так байдуже, хто мене слухає. Я чую в собі стільки сміливости, що готов хоч перед цілою Європою виступати. Я навіть не червонію. Хай слухають! Хай слухають всі моїх безплатних пісень. Хай слухають пні, дерева, онта оббита громами сосна, настовбурчені каміні. Я їм співаю від найщирішої душі і чуюсь богом рівним тому, що сотворив моїх слухачів.

А скінчивши свою пісню пісень, я досить довго переслухую буревійні оплески лун і з гордо піднятим чолом, уділяючи всім навкруги безліч усмішок, вертаюся до себе.

Хай тоді свобідно заходить до мене Гриць Чорний. Я можу собі хиба поблажливо поляскати його рамено, не дивлячись на всі його барвлені і небарвлені приятельки.

Тієї золотої осені, яка відрізняється від решти синьою глибиною іскристих очей, мені трапилося побувати в одному селі. Воно було віддалене від нашого містечка десятьма кілометрами. Саме доспіли ядерні сині сливи і лущилися волоські горіхи. Вони надто коштовно здобили непоказні хатки села. Повні чари налитих по вінця соняшних соків вливалися безплатно в мої груди. Вагітні плодами яблуні рожевілися, щов дівочі розціловані щоки.

Серед тих слив і яблунь зустрів я Ліду. Це міщанське ім'я не в стані замінити псевдонім. Воно

згучалоб інакше, підроблено. Називаю її так, як воно є, так, як почув його того дня, коли „вона“, обтяжена кошем синіх, повних і соковитих, слив, підійшла і запропонувала „спробувати“.

Відчув, що зі мною говорить богиня. Богиня саду, соняшного проміння і молодости. Її непідроблено сині очі, — синіші неба і зрілих слив, — горіли бажанням, сміхом і пристрастю. Стан її... — які бувають лиш у лілей та конвалій. Зпочатку страшно було дивитися. Хотілося тікати, сховатися під гілля яблуні. Хотілося крикнути о ратунок.

Але в той саме час в мені виразно прокинувся мій другий я — мій артист. Ах, треба було вам послухати його!

Мало того, що він не злякався, що не згорнувся, як то зі мною бува, равликом, що скоштував слив. Ні. Він ще й усміхнувся. Він до чорта зручно підхопив кілька зовсім дотепних речень, в яких плястично й вип'ято відчувся важенький доказ справжнього захоплення. Вона хлинула на нього всю глибину своїх синіх віч і з уст її метнувся такий дзвінкий регіт, що аж яблуні моторно похитнулися.

Артист мій чувся надхненно, свobodно. Він весь нап'явся, ніби тятива, і з уст його виривалися буревії сонат. Він бачив її вже навильот і серденько, — те свавільне і дикувате, затріпотіло перший раз у ледь-помітних срібних тенетах, накинених вправною і зручною рукою.

А вечером, мов раб у кайданах, відчув неймовірний тягар розлуки. Поніс з собою в густу темноту ночі гарячі дотики долоні і невиразні зариси її грудей та обличчя. Крок за кроком здобував віддалення, обертаючи в напруженій уяві

божевільно хороший сюжет небувалого ще твору. Нервові пальці мої торкалися шорсткої поверхні найдорожчого мармору... Любовно, майже в екстазі, розпочав я різьбу свого кольоса, якому місце дав у власному серці. Твір мій родився в жорстоких муках. Я виривав од себе свій розжарений мозок і вкладав його в холодний твердий мармор... В його жили я щиро перелив свою кров, не жаліючи ні одної її краплі. Нащо мені і мої нерви. На. Візьми їх — ти, моя жорстока і болюча богине. І я віддав їх. Віддав, бо мусів, бо хотів, бо треба було.

А коли переміг десятикілометровий простір і опинився в своїй мушлі — сірій і кам'яנותяжкій, я вже не був сам. Зі мною, в мені, коло мене невідступно стояла вирізьблена моя богиня — велична у своїй неуявній красі і силі.

Після того не раз вечорами доводилося мені йти до села, але гадаєте, що воно знаходилося для мене у віддалі десяти кілометрів? Думаєте, що не було це для мене віддалення рівне вашій щоденній вечірній прогульці? Думаєте, що ноги мої не були вдячні небові, що мають таку непомірну ласку носити мене, мого артиста і мою богиню, ніби на крилах туди й назад за одну ніч, шкодуючи, що це до пересади близько, що вони не роблять замість десяти сто, тисячу кілометрів.

Треба бути наївним і недотепою, щоб щось подібне допустити. Кожна така дорога була для мого артиста лиш вправою, а для мене часом, в який я все ще удосконалював різні деталі мого божеського твору. Вона стала для мене цілим світом. Мій артист співав їй свої великі пісні,

а вона зачаровано слухала їх. З кожним днем, з кожною мандрівкою моя богина з яблуневого саду все більше і більше опановувала моїм всесвітом зі всіма його сузір'ями, планетами. Вона стала для мене найціннішою частиною мене самого і я вже не встані був уявити свого існування, наколиб вона не займала місця на троні мого великого царства.

Але я допустився одного великого гріха. Допустився його в розгарі моєї страшної любови, яка зжерла і зотлила мої думки, волю і гнучкість м'язів. Дуже часто обличчя моє уявляло якусь огидну маску кирпатого сатира, з баранячими очима, ноги злочинно підгиналися, руки опадали, тремтіли і треба було надзвичайних зусиль, щоб я міг здвигнути їх багатокільові розжарені долоні. Вони боялися піднятися. Вони моглиб задушити і спалити в обімах навіть камінь, колиб лишень одважилися обняти його.

І все таки гріх стався. Одного разу, в перших днях жовтня, коли вечорі ще були досить теплі і досить пахучі, коли на полях лежали ще врочисті жовті гарбузи, облітали в садах яблука і особливо пахнув привабою тонкий серпик молодика-місяця. Ми пішли на прохідку.

Ми йшли поволі і довго. Село, городи, поля — все це тьманою панорамою проплило повз нас, а перед нами широко розп'яв обійми величний простір. Молодик горів. Зорі сипалися пригоршнями. Язик мій і її німів, слів бракнуло і стало між нами тяжке, болюче, повне приваб нап'яття, яке боролось з двома рівнозначними силами.

Я виразно чув тремтіння кожного в мені нерву. Я був весь бренючим, струнним інструмен-

том, по котрому в безладдю гатили заставляючи його весь час дико бреніти. Ми бажали одне одного, бажали одвідати солодощів першого цілунку і разом боялися цього. Особливо боявся я. Але я прагнув цього, прагнув усім єством.

Після навіть зайшла розмова за молодий місяць. Зобачивши його по перше треба цілуватися. Це, уявіть, виговорила вона, сама... Виговорила боязко, ніяково, але я відчув великий страх, страх дикого мужчини, якого ловлять, щоб закувати в кайдани неволі.

І гріх стався. Я її... не поцілував. Прощаючись тієї ночі, вона не ховала свого невдоволення.

Я глибоко відчував свою вину, але Боже! Як? Скажіть, як я міг поцілувати її? Я розумію, що я зле зробив. Розумію до болю нервів під ніхтями пальців, але-ж, уявіть, як міг я її цілувати? Пригадайте мої невдячні ноги. Пригадайте сто-кільові, гарячі, мов розжарені чавуни, долоні. Уявіть, що сталося з моїм диким, повним пекучих випарів серцем. Повірте мені, і даруйте! Я не міг, їй-богу не міг. Не міг, бо я задушивби її там на тому місці. Земля під нами напевно провалилася і пекельний огонь зжерби нас обох.

Осінь минула непомітно. Вражіння моєї ганьби дещо стерлося і я далі носив у серці свою богиню. Дійшло до того, що вона навідала мене... Раз, другий. Пригадую один м'який, мов вата день, коли перший раз стелився сніжок.

Вона прийшла до мене несподійно, над вечір. Я читав їй якісь безглузді вірші, показував дикі малюнки незнаних авторів. Мій артист входив саме в роль, як у двері хтось застукав.

На моє „прошу“ з'явився Гриць Чорний. Він приніс мені програмку нової вечірки. Його ім'я значилося на ній грубими літерами. Присутність моєї гості дещо зняковила й його. Вона говорила сміливо і безпосередньо і вже по короткому часі, мій артист почав награвати трагі-комічну ролю. Дивно, як стало повно в моїй кімнаті Гриця Чорного. Моя гостя, я, мій артист і навіть мої непоказні меблі звернулися обличчями до нього. Його голос згучав лунко. Він вникав до всього певно, сміливо, неухильно.

Гриць дав також Ліді свою програмку. Я власним пальцем, з підкресленою увагою вказав їй те знамените ім'я, обдарувавши одночасно його безліччю компліментів. Вона прочитала і заявила:

— Ну, прийду...

Проводячи десь коло одинадцятої на двірець, мій артист догравав свою трагічну ролю. Вели її я і Гриць. Я з права, він з ліва. Йдучи досить швидким кроком, я помічав, що теплота її тіла з мого боку зменшується. Її голова, яку я бачив весь час в профіль, тягнулася все в ліво і мені доводилося говорити тільки з її щокою. Вертаючись з Грицем назад, він не без задоволення зазначував:

— Таак. У тебе смак незлий. Де ти її таку підчепив?

У мене бракнуло слів для відповіді. Колиб він знав, як божевільно прагнув я розбити його вперте випнуте підборіддя і м'ягкі тонкі вуста. Але хиба я був роджений для того, щоб розбивати? Я волів лише творити, різьбити, будувати замки навіть з мрій і то в таких висотах, куди не сяг-

нути Грицеві Чорному з його нахабно випнутим підборіддям.

Після знаного балю-вечора, вернувся я сам до дому. Чи була вона? О, розуміється. Була. Така вся рожева, прозора, легка, як це завжди бувають провінційні красуні на перших балах. Я навіть не сподівався, що вона так розкішно витанцьовуватиме танго. Здавалося, вона родилась для нього. Сам Гриць Чорний, зійшовши зі сцени, повів її в танець, а мій артист трагічно радів, сміявся і після кожного закінчення танцю, коли вони теплі, зарожезлені верталися до мене, я розпливався у вдячності перед своїм приятелем. Мої ноги ніколи не змоглиб танцювати танго. Вони не чули ритму. Вини були самі ритм.

Нарешті, після одного танцю, вони не вернулися до мене. Я оглядався на всі боки, бентежився. Цілу довгу перерву, провів я з перевірою, а коли заграла музика, вони знов виринули на хвилях її згуків. Вгледівши її, у мені щось ніби урвалося. Я виразно відчув біль, спричинений мою мармуровою богинею, якій дав місце у серці. До цього часу, я чув лиш тягар, але болю ні. Тепер же, вона сторчала у нім мов скалка гранату, а коли, випадково я помітив їх тіні у пів темному сальоні, відчув неймовірну втому. Захотілося вийти, а зробивши лиш кілька кроків до виходу, мимохіть опинився коло гардероби, механічно напнув плаща і описуючи вісімки, поплив. Морозне повітря досить довго втримувало в мені мою свідомість. Дорога підомною гнулася, мов з критин. Будинки все ще витанцьовували танго і хилились один до одного. Дерева гнулися ніби з гуми. У мені один по одному, з болючим зой-

ком, рвалися нерви, а як і коли прибув до себе, цього вже не пам'ятаю.

* * *

Дівчино моя, далека, незабута! Дівчино, з яблуневого саду, зрумяніла від сонця, з глибиною синього неба в очах! Тиняючись далекими світами, змагаючись зі свавільним, мов куртизанна, життям, оплачуючи кожний крок вперед надмірною впертістю, я круто зі скреготом зубів трошив в собі всі рештки юначих сентиментів. Але один з них — найбільший й найболючіший, свято хороню перад навалами хвиль часу. Цей сентимент — ти! Ти далека, завжди чужа, завжди загадкова, завжди бажана! Ти, що родилась під кровом могутнього неба моєї найкращої з країн. Ти, що в'яжеш мене спомином про неї, що ніколи не любила мене і її — не любила так, як любить Бог і ненавидить Сатана. Але я, люблю тебе, люблю через неї — мою країну, вкрадену у мене, згвалтовану і оплюгавлену. Може тебе вже нема. Може лиця твої зчорніли, вилились очі, сміх навек розсипався й завмер у просторах. Але я глибоко вірю, що країна моя, родила ще таку як ти, таку рожевошоку і синьооку. І коли вона де небудь є, коли цвіте і співає пісні, коли любить весну, плете вінки і зриває сині сливи, я не хочу, щоб вона думала про мене зле. Все що казали про мене мої знайомі — брехня. Я ніколи не був же-ноненависним.

* * *

Де-ж: Ліда? — Ліда? Моя Богиня, яку вимріяв, вирізбив з найкращого мармору, влив їй душу і помістив у серці своїм?

Після першого балю, на якому вона танцювала танго, довго, аж до весни, не бачив її. Чи сердився на неї? Защо? За те, що вона впилася баритоном Гриця, хвилями танго і блиском його очей? Треба бути підлим, щоб сердитися за це. Ні. Я не сердився. Навпаки. Вона стала для мене ще більш бажаною. Святість її зросла, а серце моє коли й боліло, то що значить цей біль в порівнанні з величчю її святости.

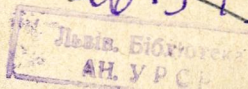
Та одного весняного дня... Саме сонце так гріло. Напередодні, я вже через вікно своєї кімнати бачив молодика і безлічзір. Я дивився на них і чув у серці богиню. Рано встав і переслідуваний неспокоєм, гасав по оновленому весною містечку.

І дерева гнулися тонами, і хрести золоті горіли в блакиті, і голуби білі, срібні і чорні воркотали та купалися в соняшнім промінню.

Згадав Гриця і думаю: Чому я не навиджу Гриця? Чому я лютую на Гриця? Невже тільки за те, що у нього дужий голос і вип'яте підборіддя? Хиба-ж я не більший, не сильніший від нього? Хиба-ж він — Гриць Чорний, мій приятель, вміє так розкішно курити люльочку, так талановито мовчати в товаристві і так тішитися голубами? За що-ж я на нього серджуся?

Звернув за ріг і покопирсаним хідничком по під довгою чергою каштанів з щойно розвинутими, ще липкими листочками, весело пішов до Гриця. Прийду, стисну руку, ввільню йому поглядом любов, попрошу:

— Даруй Грицю! Любий, дорогий Товаришу! Давай знов спільно читатимемо Тичину.

28.549 17

А він широко засміється, поблажливо (він завжди краще від мене розумів Тичину) подивиться на мене, витягне „Соняшні кларнети“.

І сонце, і голуби і отруби фанфар. На деякий час, поки Гриць Чорний врочисто тримає в своїй білій з довгими тонкими пальцями на руці цю книжечку, я не слухаю ні Тичини, ні фанфар. Мій погляд лізе по довгих його пальцях, обмазує кожну шпоньку його чохла, любить станом, чолом, носом. Волосся чорне, хвилясте, хильнулося назад і застигло. Чоло рівне, високе підтяте бровами дбайливо і розраховано. Як приємно як дуже приємно, що Гриць мій товариш... мій приятель. Колиб я був Грицем, яб ніколи не був, моїм товаришем. Хиба-ж він мені рівня?

Йшов і думав. Хідник, побиті каміні під ногами, каштани. Сюдою не їздили ні авто, не трамваї. Це невелике місто. А все таки тут і хідники і числа на будинках і тонка панночка з парасолькою.

Не тільки він, але й я був здивований. У нього застав Ліду. Вона сиділа на канапі блідувата, спокійна, дещо вилянула. Коли подавав їй обидві руки, вона встала. Я чувся навіженним, ніби щойно з потягу, який привіз мене з далекого краю на Україну. Хтоб не вичитав у моїх очах радості, щастя, захоплення. Кожний предмет викликав буревій бажання обняти його. Лідіні, порвані на пальчиках, рукавички і ці розцілувати хочеться.

Гриць взяв мою гарячу руку, тріпнув нею. Він був видно збентежений, бо зараз відняв її і заховав у кешеню, так саме як і ліву. Він ані не сміявся зі мною. Чоло хмуре, ніздрі носа нервуються.

— Чого ти не сядеш, — майже крикнув він Ліді. Вона якось крадькома, ніто всміхалася, ніто збиралася заплакати і стояла...

— Сядь! Чуєш?...

Раз, два, три — ступив до неї такими впертими кроками, ніби вона мала втікти. Але вона лише відступила від канапи і стала під стіною.

Тоді він суворний і рівний, не виймаючи з кешень рук і не вважаючи на мене, підійшов щільно до неї і припер її своїм животом до стіни.

Я остовпів. Моя Ліда та, яку я боявся навіть поцілувати, та якої різблену богиню свято ношу в серці, та сама горда, свавільна Ліда, вона навіть не думала робити якійсь спротив. Вона не вирвалася, не розсердилася; не крикнула голосом повним жагучого гніву:

Нахабо! Геть! Геть від мене з твоїм осоружним животом! Не смій торкатися!

Ні. Цього не сталося. Більше того. Замість того він ще кричав на неї. Вона за щось винна була. Вона майже залякано дивилася на нього, а після (хай тріснуть мої очі) я помітив, що з її, колись небесно-синіх глибин, зненацька викотилися і розсипалися по лицях великі сльозини. Вони котилися покwapом і вирвавшись, після падали. Падали скрізь, на груди, на живіт Гриця, бо рук він так і не видобув з кешені.

Яж все ще лиш дивив'ся. Груди твердилися твердим прикрим бажанням. Очі все більшали і в них зажаріли вовчі огники. Зрошений дівочими слізьми, Гриць дещо видно розм'як. Він зволив дістати з кешені одну свою ліву руку і незграбно лівшу ном ляснув її злегка кілька разів по засльозеній щоці.

— Сій! — вереснув я, згрибнувши в кулак карк приятеля. Передня шпонька його ковнірця одразу тріснула. Він сіпнувся назад і розкравився.

В цей час друга моя долоня зі зручністю акробата цяпнула і зім'яла в кулаці все його причиндаля зпереду, починаючи від шовкової кравати до білої шкіри грудей виключно.

— За що ти її?! — труснув я ним.

Він запручався. Він протестував. Я не смію втручатися в його „особисті справи“. Чорт бери всі особисті справи. Мій кулак, який ніколи не відзначався скромністю моєї душі, майже любовно торкнувся його щелепів. Він крикнув і досить швидко клякнув до долу. Я ніколи й не сподівався, що він ані не спробує борикатися зі мною.

Перед моїм розжареним, лютим, осатанілим обличчям мигнула Ліда. Вона, видно, кинулася боронити нас. Я глянув на неї, глянув мигцем, побіжно. Глянув, як дивляться на ображених, на калік, на жебраків. Жаль пронизав моє серце і раптом з болем і зойком розбив, знищив там мою виплекану, горду богиню.

Пригадую, вирвався з цієї хати, як вириваються заспані з ненацька вибухлої пожежі. Весна линула на мене хвилю свого сильного життя і я відчув неймовірну міць. Хотілося зупинитися і полюбуватися собою. Очайдушні зойки мого порваного сентименту ревіли ще в ухах, але назустріч перлася буревійна симфонія величної, зоряної ночі. Твердо, кам'яно дудніла під ногами земля і відбігши далеко, під розлогі соковиті каштани, перший раз по довгому і болючому часі, з насолодою закурив свою задавакувату люльочку.

Прага, Травень 1933.

0,60 (1986)

5018
Рл у

УЛАС САМЧУК

РОЗБИТА БОГИНЯ

Оповідання

2

ЛЬВІВ 1934

